

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Petra Průchy, JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobců: **a) M. V**, **b) nezl. A. V., c) nezl. N. V.,** žalobci sub b) a c) zastoupeni žalobkyní sub a) jako zákonnou zástupkyní – matkou, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 5. 2007, č. j. 64 Az 131/2006 - 20, a o návrhu žalobců na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 5. 2007, č. j. 64 Az 131/2006 - 20, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobou podanou u Krajského soudu v Ostravě se žalobci (dále též „stěžovatelé“) domáhali zrušení rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 21. 11. 2006, č. j. OAM-1233/VL-20-18-2006, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatelů o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), tedy z důvodu, že neuváděli skutečnosti svědčící o tom, že by mohli být vystaveni pronásledování.

V podání, které došlo Krajskému soudu v Ostravě dne 6. 3. 2007, stěžovatelé požádali o ustanovení *„bezplatného právníka z řad advokátů“*. Dne 21. 3. 2006 Krajský soud v Ostravě zaslal (doporučeně) stěžovatelce sub a) na adresu uvedenou v předmětném podání (K. n. O., R. a. X) formulář potvrzení o majetkových poměrech pro posouzení důvodnosti žádosti stěžovatelů, a to zároveň s výzvou, aby jej do 7 dnů vrátila soudu řádně vyplněný a podepsaný. Zásilka se dne 19. 4. 2006 vrátila nedoručena zpět Krajskému soudu v Ostravě. Podle údajů pošty K. n. O. uvedených na obálce nebyl adresát písemnosti zastižen, a proto

byla zásilka dne 2. 4. 2007 uložena a adresátu byla zanechána výzva, aby si zásilku vyzvedl. Protože zásilka nebyla vyzvednuta do 15 dnů od uložení, byla následně odeslána zpět soudu.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 14. 5. 2007, č. j. 64 Az 131/2006 - 20, rozhodl, že se žalobcům neustanovuje zástupce z řad advokátů. Usnesení bylo odůvodněno tím, že žalobci nereagovali na výzvu soudu k doložení svých osobních a majetkových poměrů. Toto usnesení bylo stěžovatelce sub a) úspěšně doručeno na adresu, kterou uvedla v podání, v němž požádala jménem svým i jménem svých nezletilých dětí o ustanovení zástupce.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě žalobci napadli včas podanou kasační stížností. V ní uvedli, že příslušný formulář vzor 060 od soudu obdrželi a nevyplnili jej, protože nerozumí česky.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) v rozsahu a z důvodů, které uplatnil stěžovatel v kasační stížnosti, a rovněž zkoumal existenci vad uvedených v odst. 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud dovodil podle obsahu kasační stížnosti, že se stěžovatelé dovolávají stížnostního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tj. vady řízení soudu, jíž se měl dopustit při zjišťování splnění podmínek pro ustanovení zástupce.

Ze spisu Krajského soudu v Ostravě je zjevné, že tento soud učinil pokus o doručení výzvy k předložení formuláře o majetkových poměrech na adresu (Pobytové středisko K. n. O.), kterou sami stěžovatelé uvedli ve svém podání – žádosti o ustanovení zástupce.

Podle § 46 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), použitého na základě § 42 odst. 5 s. ř. s. *písemnost určenou fyzické osobě soud předá doručujícímu orgánu k doručení na adresu jejího bytu, jejího místa podnikání, jejího pracoviště nebo místa, kde se zdržuje. Jestliže o to fyzická osoba požádá, soud předá písemnost k doručení na adresu jiného místa v České republice, kterou mu sdělila; to neplatí, nemůže-li jí být písemnost v označeném místě doručena způsobem předepsaným tímto zákonem.*

Podle § 46 odst. 3 o. s. ř. *nebyla-li fyzická osoba zastižena na adrese uvedené v odstavci 1 a písemnost jí nebyla doručena ani na jiném místě, doručující orgán písemnost, která jí má být doručena do vlastních rukou, uloží. Jinou písemnost doručující orgán doručí vhodné fyzické osobě bydlící, působící nebo zaměstnané na témže místě nebo v jeho okolí, která adresáta zná a souhlasí s tím, že mu písemnost odevzdá; není-li možno ani takto doručit, písemnost uloží. Bez předchozího pokusu o doručení písemnosti na adresu uvedenou v odstavci 1 lze písemnost uložit, jestliže o to fyzická osoba předem písemně požádá doručující orgán a jestliže podpis na žádosti byl úředně ověřen.*

Podle § 46 odst. 6 o. s. ř. *byla-li písemnost doručována na adrese, která je vedena podle zvláštního právního předpisu jako místo pobytu fyzické osoby, nebo na adrese, kterou fyzická osoba sdělila soudu a požádala o doručování na ni (odstavec 1),*

anebo na adrese, kterou fyzická osoba jinak označila soudu jako místo, kde bydlí nebo se zdržuje, podniká anebo pracuje, popřípadě jako místo, kam jí mají nebo mohou být doručovány písemnosti, je uložení písemnosti, kterou si adresát nevyzvedl do 3 dnů, nebo, jde-li o písemnost, která má být doručena do vlastních rukou, do 10 dnů od uložení, neúčinné, jestliže fyzická osoba soudu prokáže, že se v místě doručování nezdržovala v den, kdy nebyla zastižena, a v době do 3 dnů, nebo, jde-li o písemnost, která má být doručena do vlastních rukou, v době do 10 dnů od uložení.

Podle § 50c odst. 4 o. s. ř. *nebude-li uložená písemnost vyzvednuta do 3 dnů nebo, jde-li o písemnost, která má být doručena do vlastních rukou, do 10 dnů od uložení, považuje se poslední den lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl; to neplatí, je-li náhradní doručení písemnosti vyloučeno (§ 50d odst. 1) nebo bylo-li uložení písemnosti neúčinné.*

Z napadeného usnesení Krajského soudu v Ostravě lze dovodit, že jmenovaný soud vycházel v případě stěžovatelů z tzv. fikce doručení (§ 50c odst. 4 o. s. ř.) a měl za to, že ačkoli si adresát písemnost (výzvu k vyplnění a předložení předmětného formuláře) nepřevzal, došlo na základě zákonné fikce k jejímu doručení.

Vzhledem k tomu, že podle obsahu spisu Krajského soudu v Ostravě (zejména s ohledem na úspěšnost doručování jiných písemností na tutéž adresu uvedenou stěžovateli) vyvstala Nejvyššímu správnímu soudu pochybnost o tom, zda se stěžovatelé (resp. stěžovatelka sub a/)v místě doručení (pobytové středisko K. n. O.) v rozhodné době, tj. od 2. 4. 2007 (kdy došlo k neúspěšnému pokusu o doručení písemnosti a k jejímu následnému uložení) do 5. 4. 2007 (tj. po dobu třídenní lhůty, po jejímž uplynutí nastává tzv. fikce doručení), zdržovali, dotázal se na tuto skutečnost Pobytového střediska K. n. O. Z jeho vyjádření se podává, že ve dnech 27. 3. – 25. 4. 2007 stěžovatelé *„pobývali na dlouhodobém opuštění pobytového střediska“*.

Z citovaných zákonných ustanovení a ze sdělení pobytového střediska tedy plyne, že výzva k vyplnění a k předložení předmětného formuláře nemohla být stěžovatelům (resp. stěžovatelce sub a/) fikcí doručena, neboť se v rozhodném období v místě doručování nezdržovali, uložení písemnosti tak bylo neúčinné a tzv. fikce doručení nemohla nastoupit (§ 50c odst. 4 ve spojení s § 46 odst. 6 o. s. ř.).

Uvedené tedy vypovídá o tom, že Krajský soud v Ostravě pro svůj závěr, jímž odůvodnil neustanovení zástupce stěžovatelům (*„žalobci byli vyzváni k prokázání svých majetkových a osobních poměrů, přičemž na toto nereagovali“*), nemá oporu, neboť žalobci, nebyla-li jim výzva doručena, k prokázání majetkových a osobních poměrů vyzváni soudem nebyli.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že Krajský soud v Ostravě při zjišťování, zda stěžovatelé splňují předpoklad pro osvobození od soudních poplatků nezbytný pro rozhodnutí o tom, zda se mu ustanoví zástupce, zatížil řízení vadou, když v souzené věci vycházel z tzv. fikce doručení. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě podle § 110 odst. 1 s. ř. s. z úřední povinnosti zrušil; současně mu věc vrátil k dalšímu řízení, v němž je tento soud podle odst. 3 téhož ustanovení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby znovu zjišťoval předpoklady pro ustanovení zástupce stěžovatelům pro řízení o žalobě

a o jejich žádosti o ustanovení zástupce na základě nově zjištěných skutečností opětovně rozhodl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Ostravě v novém rozhodnutí.

K návrhu stěžovatelů, aby jim byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven tlumočník do ukrajinského jazyka, Nejvyšší správní soud konstatuje, že tato otázka by se stala aktuální v případě, že by ve věci bylo nařízeno jednání. Podle ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s. o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání. Podle názoru zdejšího soudu předložený spis obsahuje dostatek informací pro to, aby bylo možno ve věci rozhodnout. Nařízení ústního jednání se proto jevilo jako nadbytečné a v daném případě by odporovalo zásadě rychlosti a hospodárnosti řízení (procesní ekonomie).

Požadovali-li stěžovatelé pro řízení o kasační stížnosti ustanovení zástupce, je Nejvyšší správní soud názoru, že toho nebylo třeba. Jednak s ohledem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 – 41, (publ. pod č. 486/2005 Sb. NSS), v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce nemusí být stěžovatel zastoupen advokátem, jednak toho nebylo třeba k ochraně práv stěžovatelů, když jejich kasační stížnost byla úspěšná, byť z jiných důvodů, než kterých se dovolávali.

Za situace, kdy stěžovatelům nebyl zástupce pro řízení o žalobě ustanoven, bylo bezpředmětné zabývat se návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti proti rozhodnutí o neustanovení zástupce, neboť výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí nemohly znamenat pro stěžovatele žádnou nenahraditelnou újmu (§ 73 odst. 2 s. ř. s. použitý přiměřeně podle § 107 s. ř. s.), resp. přiznáním odkladného účinku by se právní postavení stěžovatelů nijak nezměnilo – nadále by, nezvolili-li by se zástupce cestou plné moci, nebyli v řízení o žalobě zastoupeni.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. září 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu